

Приказ књиге: *Сребреница: деконструкција једног виртуелног геноцида*, Стефан Каргановић, Љубиша Симић, фонд “Историјски пројекат Сребреница”, Београд, 2010.

SREBRENICA:
THE DECONSTRUCTION
OF A VIRTUAL GENOCIDE

Scholarly advisor:
Petar Aleksandrović Luksembrov

Скупштина Србије је у марту усвојила резолуцију о осуди злочина у Сребреници. У пресуди Међународног суда правде помиње се да је у геноциду убијено око 8.000 муслимана из Сребренице. Додуше, Народна скупштина Србије је усвојила Декларацију из које је избачена реч “геноцид” како би она била прихватљива и опозиционим странкама. Сувишно је и помињати да се још увек чека на подношење резолуције о осуди злочина над српским живљем. Док још увек чекамо на усвајање резолуције која би осудила убијања и злочине који су почињени над Србима на просторима бивше Југославије, усвајање резолуције о Сребреници од стране српског парламента било је повод да Стефан Каргановић, председник удружења које је основано у Холандији под именом “Историјски пројекат Сребреница” и један од аутора књиге *Сребреница: деконструкција једног виртуелног злочина*, ову сјајну монографију објави на српском уместо на енглеском језку како је првобитно и било планирано.

Неопходност да се ова монографија прво објави на српском језику, господин Каргановић је најбоље истакао у самом уводу, ”вишечасовна “расправа” у вези са усвајањем Декларације о Сребреници у Народној скупштини Србије у марту 2010. године открила је колико политичка елита Србије мало зна о Сребреници. Иако би било много логичније да овај рад прво објавимо на енглеском, руском и на другим страним језицима, наш стратешки избор ипак је био да прво издање буде на српском” (стр. 14).

Оптужба за наводни геноцид који је почињен над Бошњацима имала је озбиљне правне последице јер је управо због наводног стрељања око 8000 Сребреничких муслимана Хашки суд на доживотну робију осудио Љубишу Беару начелника за безбедност Главног штаба Војске Републике Српске и Вујадина Поповића помоћника команданта за безбедност Дринског корпуса ВРС. Међутим, наводни геноцид који је извршен у Сребреници послужио је и као додатни повод да се Српски народ у Босни, а нарочито његови лидери оптуже за “најмонструознији злочин у Европи после другог светског рата”.

Шта се заправо догодило у Сребреници и која је реална слика о догађајима који су се десили у том граду након што је ВРС преузела контролу над овим наводно демилитаризованим подручјем?

Аутори поменуте монографије “Сребреница деконструкција једног злочина”, чији је стручни рецезент Пјотр Ахмедович Искендеров научни сарадник Словенског института Руске академије наука, Стефан Каргановић и доктор Љубиша Симић члан тима одбране Љубише Беаре уједно форензичар и стручни сарадник удружења “Историјски пројекат Сребреница” потпуно објективно, и што је најважније, крајње документовано пружају одговор на ова горућа питања.

Стефан Каргановић и Љубиша Симић, у својој стручној анализи, која представља подухват који је вредан сваког уважавања, демистификују “Сребренички култ” и откривају шта се крије иза једног “виртуелног геноцида” који је послужио као повод међународној заједници за сатанизацију српског народа и креирање једне колективне кривице а чему је умногоме послужило и усвајање поменуте резолуције од стране скупштине Србије.

Сувише често имамо прилику да слушамо о томе како искрсавају наводне масовне гробнице о којима се током периода од неколико дана у медијима код нас и на Западу интензивно говори, а касније када медијски наводи испуне своју сврху креирања свести о искључиво српским “злочиначким подухватима”, о поменутим масовним гробницама нема ни помена. У тим пропагандним медијским фабрикацијама, које су послужиле својој сврси, нарочито се истичу Маркале, Рачак и наравно Сребреница. Међутим, иако су Маркале и Рачак послужиле као директни поводи за војне интервенције НАТО пакта, утицај “Сребреничког култа” је много снажнији јер је директно утицао на формирање слике о Србима као нацији злочинаца.

Сребреница у којој се без сумње догадио злочин, то аутори ове монографије свакако не споре у чему се и огледа њена изузетна вредност у смислу једне објективне анализе, се ипак истиче по крајње безочним манипулацијама и фабрикацијама по принципу “хиљаду пута поновљена лаж постаје истина”. Управо су се тим принципом и руководили истражитељи Хашког трибунала и Међународног суда правде као и форензичари који су на лицу места прикупљали наводне доказе о “геноциду” који је почињен над муслиманским живљем.

У циљу раскринкавања једне велике медијске лажи, која се умногоме темељи на бесрамној селекцији извештаја о страдању који упорно изостављају српске жртве и који су сами по себи за сваку моралну осуду, као и планског и систематског преувеличавања жртава искључиво једне стране у сукобу, аутори Стефан Каргановић и Љубиша Симић пружају један целовит и документован приступ који злочин у Сребреници сагледава из једне шире перспективе која се и у Србији све чешће игнорише. Из свих пресуда, резолуција, декларација и осуда упорно се, намерно или не, изостављају српске жртве што је постало изразито симптоматично нарочито када се има у виду случај Сребренице. Аутори су покушали да исправе ову неправду тако што су злочин који се без сумње догодио у Сребреници разматрали у једном много ширем контексту који, на жалост представља реалност сукоба на простору бивше Југославије. Наиме ни један злочин се не може, уколико желимо да будемо потпуно објективни и непристрасни, апстраховати из једне крваве трагедије која је представљала рат на просторима бивше Југославије.

Аутори ове изузетно вредне монографије су желели управо да исправе ту неправду, али не само из моралних побуда, већ из тог разлога што је апсолутно немогуће извршити једну рационалну анализу без једног холистичког приступа који омогућава сагледавање свих чињеница и околности које су довеле до злочина у Сребреници. Из тог разлога аутори су прво поглавље књиге под називом “Имају ли муслиманске жртве икакве везе са српским жртвама” посветили управо том приступу. Господин Каргановић у уводу наводи потребу за једним целовитим приступом који не би игнорисао српске жртве као и основни мотив који стоји иза злочина у Сребреници а то је освета. Наравно, она не оправдава убиства ненаоружаних особа, али свакако када се има у виду погром мирних српских житеља онда се слика о злочину у Сребреници као о једном хладном и прорачунатом геноциду мења из корена, “холистички приступ сребреничком питању није ограничен на рашчлањавање муслиманских губитака у јулу 1995. Он мора да обухвати и све битне елементе ситуације на терену у Сребреници и око ње од почетка сукоба у априлу 1992. до јула 1995.” (стр. 14).

У наставку књиге видећемо на основу докумената да је постојала јасна намера да се многобројним злочинима над српским живљем, за које је иначе Насер Орић ослобођен, испровоцира реакција српских снага која би послужила за креирање медијске слике о непостојећем “виртуелном” геноциду. У том смислу никада није ни извршена потпуна демилитаризација сребреничке енклаве из које су константно и систематски извођени напади и злочини у којима су страдале читаве популације српских села у околини Сребренице. Холистички приступ “у најмању руку значи осврт на два кључна момента: неспроведену демилитаризацију муслиманских снага и систематске нападе на српска насеља и њихово разарање на подручју Сребренице праћено масовним убијањем и прогомом мирног немуслиманског становништва” (стр. 14.).

Сасвим је јасно дакле да су злочину у Сребреници претходили константни напади из наводно “заштићене” и “демилитаризоване” зоне око Сребренице. Посебну чињеницу представља податак да 28. дивизија, под командом Насера Орића, никада није ни разоружана и да су се њени наоружани припадници буквално шетали пред очима припадника холандског батаљона. Свакако не смемо а да у овом приказу не поменемо и документа која представљају заплењене ратне извештаје команде 28. дивизије у Сребреници и који јасно и недвосмислено говоре о војним акцијама које су управо спровођене из наводно демилитаризоване зоне (стр. 36. и 37.), као и бројне изводе из књиге Ибрана Мустафића, посланика странке СДА у Сребреници, који најбоље говоре о најгнуснијим злочинима који су извршени над српским цивилима у околини Сребренице. Навешћемо у овом приказу само један извод који је нарочито индикативан, јер је, како сведочи Мустафић, Насер Орић лично убијао Србе, “страна 288: Наводи се дијалог између Ибрана Мустафића и Насера Орића, где Орић прича о гнусном убиству над Србином које је починио. Жртва се зове Слободан Илић из Залазја. Прво му је Орић бајонетом пробадао очи, а потом га је убио” (стр. 45.).

Аутори овог правог истраживачког подухвата су на маестралан начин раскринкали улогу “крунског сведока” Хашког трибунала, Хрвата Дражена Ердемовића који “није обичан сведок Хашког трибунала, један од десетина. Он је изузетан зато што истовремено има статус сведока и извршиоца сребреничког злочина” (стр. 18.). Поменути Ердемовић тврди да је својом руком побио најмање 100 људи! Дражен Ердемовић за те злочине није одговарао јер се једноставно нагодио са Трибуналом, захваљујући чему је стекао имунитет и доживотну апанажу, а заузврат је имао једину обавезу да сведочи у својству сведока и да остане при својој причи о стрељању муслиманских заробљеника у Пилици где је наводно и сам учествовао.

Бугарски новинар и сарадник “Деутсцхе Велле” Жерминал Чивиков, седео је у галерији и систематски бележио све нелогичности које је пред судом изрекао Ердемовић. Наиме, Ердемовић је тврдио да су “он и његова јединица, 10. диверзантски одред, на стратишту Пилице успели да за свега пет сати погубе око 1.200 заробљеника” (стр. 19.). Чивиков је темељно израчунао да би за такав један злочин био потребан читав дан! Осим тога оно што је најважније и што потпуно дискредитује сваку Ердемовићеву ноторну лаж је чињеница да је “ексхумација масовне гробнице у Пилицама, коју је обавио форензички тим Тужилаштва открила остатке само 127 потенцијалних жртава, од којих 70 са повезима, што би заиста указивало на заробљенике” (стр. 19.).

Наравно, огромна вредност књиге почива у документованој тези да је влади у Сарајеву већ унапред било познато да у Сребреници треба да се одигра масакр који је само требао да послужи, по већ добро испробаном рецепту, као повод за акцију међународне заједнице, “један од убедљивих доказа у прилог те тезе је исказ ратног председника

муслиманске странке СДА у Сребреници, Хакије Мехољића, у вези са предлогом америчког председника Клинтона Алији Изетбеговићу шта би требало да се догоди да би се створили политички и психолошки услови за америчку интервенцију у прилог муслиманској страни” (стр. 26). Аутори наиме наводе сведочење поменутог Мехољића које на прави начин презентује однос владе у Сарајеву према својим сународницима као и амерички план да се Сребреница искористи као повод за интервенцију против српске стране. Хакија Мехољић сведочи да је 1993. године на састанку који је уприличен у сарајевском хотелу “Холидеј ин”, Алија Изетбеговић тражио да се дословце закоље 5 000 Бошњака у Сребреници, „Алија Изетбеговић је аминовао да се дозволи геноцид, а Срби су насјели на нешто што је раније спреmano” (стр. 26).

У сваком случају завршни ударац тези да је у Сребреници почињен геноцид који је класификован од стране Западне и бошњачке пропаганде машинерије као “најгори у Европи после другог светског рата” представља пре свега анализа саме дистинктивне карактеристике геноцида која а priori одбацује све спекулације које се базирају на броју убијених, “разлика између геноцида и масакра није у нијансама интензитета или начина убијања-она је суштинска” (стр.90.). Наиме, да би се злочин класификовао као геноцид мора постојати намера да се систематски с једне територије истреби одређена етничка група, што имплицира да постоји већ унапред припремљени план као и стратегија извршења геноцида која подразумева да сваки извршилац има своју улогу, “ако се не могу утврдити елементи карактеристични за геноцид, онда се, без обзира на количину и свирепост противправног убијања, закључак о геноциду не може извести” (стр.90.). Аутори монографије на врло експлицитан начин истичу да доказа за почињени геноцид једноставно нема нити их може бити. Да би прича о геноциду била одржива “мора се поставити питање: да ли је постојала одлука о погубљењу Мусимана који би пали у руке српских снага?” (стр.89.). Као наводни доказ да је постојала намера да се у Сребреници изврши геноцид помиње се састанак српских војних и цивилних представника у братуначком хотелу “Фонтана” који је требао да послужи као “нека врста Бодензе конференције 1942. године” (стр. 105.).

У наставку аутори на систематски начин у виду аргумената указују на то да је званична слика о геноциду напосто неодржива. Од ових теза поменућемо само оне које су посебно индикативне у овом смислу. Наиме, аутори наводе сведочења поименице 59 заробљених сребреничких Муслимана који говоре о томе да су им српске снаге пружиле неопходну медицинску помоћ и да је велика већина њих пријављена Црвеном крсту и касније размењена. Њихова имена, година рођења као и архивски број њихових изјава налазе се у електронској грађи Хашког трибунала. Осим тога, “српске снаге омогућиле су евакуацију око 20 000 (процене се разликују) жена, деце и остарелих из Сребренице након након њеног заузимања 11. јула 1995.” (стр. 99.) Аутори затим наводе чињеницу да је Војска Републике Српске 16. јула 1995. отворила коридор којим је омогућено да се колона са мешовитим војно-цивилним саставом повуче ка Тузли (стр. 99.). Аутори такође наводе да се и сам план напада српских снага не уклапа о причу о геноциду, јер снаге

ВРС нису потпуно окружиле сребреничку енклаву већ је “ тежиште српског напада било са јужне стране енклаве, и у облику потковице, при чему је Муслиманима остављено неколико отворених праваца за повлачење” (стр. 102). Све ово упућује на то да званична слика о геноциду представља пуки пропагандни трик који нема никакве везе са реалним развојем ратне ситуације на терену у и око Сребренице.

Анализа форензичких налаза и тобожњих “доказа” почињеног геноцида представља посебну вредност ове монографије јер се на основу овог приступа пре свега доктора Љубише Симића види објективност и непристрасност која је свакако недостајала форензичарима Хашког трибунала. Наиме, доктор Симић истиче фрапантну непрофесионалност која је испољена на терену приликом анализе посмртних остатака и која баца сумњу на званичну верзију, свакако све у циљу да се достигне “магични” број од око 8 000 убијених војно способних житеља Сребренице. Љубиша Симић истиче да су форензичари један налаз тумачили као једно тело што представља драстичан пример кршења форензичке праксе, “прећутно је прихваћено да један форензички извештај значи једно тело. То није тачно. Јер знатан број извештаја садржи само неколико костију, на основу којих се не могу извући никакви закључци...” (стр. 64.). Наиме, доктор Симић истиче да су форензичари располагали са укупно 3 658 аутопијских извештаја. Имајући у виду њихову “праксу” по којој један извештај значи и једно тело крајња импликација је јасна: откривено је 3658 тела. Међутим, како пише доктор Симић, “ за потпуну слику о броју тела у масовним гробницама било је потребно пребројати бутне кости. Број тела по тој анализи је 1 923”, (стр. 79.).

Осим тога, истражитељи су открили знатан број тела која су имала повреде које настају приликом дејства пројектила велике брзине. Овакви пројектили наиме изазивају веома велике повреде ткива, “када пројектили који се крећу брже од 900 м/с погоде тело, око пројектила ствара се лажан простор који који је знатно већег пречника него сам пројектил, и то узрокује знатно већа оштећења ткива” (стр. 68.). Поставља се питање које оружје може да нанесе такву врсту повреда? Одговор на ово питање може дати свако са мало војног искуства. Наиме, током рата у Босни масовно је коришћено противавионско оружје чехословачке производње М53/59, односно познатија “прага”. Специфичност извођења операција на тлу бивше Југославије, а нарочито Босне, условила је масовну употребу двоцевног противавионског топа приликом дејства против бункера, оклопљених циљева и пешадије. Такође, ово оружје поседује калибар од 30 мм, што заједно са почетном брзином зрна од 1000 м/с дословно откида ткиво, “почетна брзина метка код овог оружја је 1000 м/с, друго, величина метка код “праге” указује на то да се огромна количина енергије предаје телу у моменту удара, што значи да су, сходно томе, и повреде израженије. Овај тип повреда никако не може настати дејством из аутоматске пушке код које калибар од 7. 62 мм и почетна брзина зрна од 700 м/с никако не могу нанети овакав тип повреда. А сасвим је сулудо и помислити да су припадници ВРС “прагу” користили за стрељање заробљених мушкараца из Сребренице. Међутим, нико из трибунала није поставио ово сасвим логично питање, “ за њих ти

извештаји којих има око 150 и који стрше по својим закључцима и описаним повредама, нису представљали основ за покретање нових питања” (стр. 70.). Осим тога, анализа великог броја тела утврдила је и постојање фрагмената, односно гелера који настају дејством минобацачких пројектила, а то су повреде које настају приликом легитимних борбених дејстава и гранатирања циљева који представљају легитимне мете, „да су сребреничким жртвама у јулу 1995. године неоправдано придодати и они који су погинули приликом борбених дејстава, сведочи и друга врста извештаја, у којима се јасно и недвосмислено као узрок смрти наводи повреда нанета шрапнелом, односно делом гранате, мине или делом неког другог пројектила који није метак” (стр. 70.). Доктор Симић наводи да укупан број откривених жртава са овим типом повреда износи 477, што јасно указује на то да је Трибуналу искључиво било стало да број жртава које су страдале приликом стрељања буде што већи.

Како је дошло до ових великих губитака на муслиманској страни? Свакако посебну коцкицу Сребреничког крвавог мозаика представљају ратна дејства која су везана за повлачење колоне 28. дивизије из Сребренице у правцу Тузле. Аутори су понудили бројне исказе преживелих учесника повлачења који недвосмислено говоре у прилог томе да је колона претрпела велике губитке током повлачења и да су и ти губици потпуно неселективно били убрајани у коначни збир погинулих само да би се достигла цифра од 8000 свирепо убијених Бошњака. Наведимо у том светлу само једно од многобројних сведочења преживелог по имену Суљић Мевлудин чије је сведочење заведено под архивским бројем 00464649, “ 12. јул-заседа код Коњевић Поља, процењује се да је око 400 до 500 људи побијено” (стр. 73.). Наиме, огромна вредност ове монографије огледа се у поткрепљеним и документованим извештајима самих очевидаца, наиме војника сребреничке 28. дивизије, која се заједно са цивилима повлачила према тузланском кантону, и који указују на то да су управо ове војничке формације претрпеле тешке губитке приликом борбених контаката са јединицама зворничке бригаде ВРС. Веома је битно то да је правни статус ове мешовите колоне био такав да је она представљала легитиман циљ, а у извештају Генералштабу АБиХ и Управи безбедности у Сарајеву о колони се говори као о мешовитој, “тамо стоји да “по неким проценама у колони је било између 10. 000 и 15. 000 људи, међу којима је било око 6.000 наоружаних бораца”, (стр. 108.). На основу овога, по међународном праву, колона је “представљала легитимну мету” (стр. 108.). У прилог томе да је ова колона била изложена тешким борбеним дејствима говоре и бројни документовани извештаји о борбеним контактима током повлачења колоне и које аутори монографије систематски и пажљиво наводе. Губици ове Сребреничке колоне су били знатни и судећи по извештајима и проценама странаца приликом борби погинуло је од 1 000 до 3 000 људи што чак и уколико прихватимо доњу цифру “то и даље представља знатан део не само од укупних људских губитака за које муслиманска страна тврди да их је претрпела (око 25 одсто од 8. 000) него, што је још битније, то је значајна бројка и у односу на укупну цифру ексхумираних особа које је до сада било могуће утврдити (око 2.000 или нешто испод те цифре” (стр. 117.)).

Колико износи укупан биланс особа које би могле бити стрељане након што су српске снаге заузеле Сребреницу? Укупан број жртава који би се могао довести у везу са догађајима у Сребреници је испод 2 000 а никако онај који тврди Хашки трибунал. Укупан број жртава који су страдали од метка је 655, а када од тог броја одуземемо особе које су, као што смо већ поменули, страдале од пројектила који су испалени из оружја типа “прага” приликом ратних дејстава добијамо приближну цифру око 500 жртава а када њима додамо особе које су откривене са повезима и лигатурама којих има 442 добијамо број од 950 што аутори монографије потврђују речима да је “максимум потенцијално стрељаних међу ексхумираним случајевима око 950” (стр. 124).

Осим тога, монографија на једном месту у прилозима сумира сву документацију која потврђује аргументе аутора и поткрепљује тезу да је у Сребреници извршен злочин али никако не и геноцид.

Да закључимо, “Сребреница: деконструкција једног виртуелног злочина” представља као што смо већ навели један истински истраживачки подухват који је од изузетног значаја за расветљавање праве истине о Сребреници и као такав представља један истински и објективни научни приступ који се истиче по обиму пружене документоване грађе. Као такав он је заслужио да се нађе пред читаоцима који пре свега желе да сазнају праву истину о догађајима у Сребреници али и на просторима читаве бивше Југославије. Ова монографија ће након њеног објављивања на енглеском језику представљати документ од изузетног значаја који ће отвореним умовима презентирати праву слику о Сребреници и слику о српском народу, али и не само то, можда је важније то што ће, надамо се, ова монографија постићи у Србији а то је да се управо отворе очи оног, не малог дела јавности, који олако прихвата тезе које се сервирају из пропаганде кухиње Запада и које утичу на то да се прихвати жиг колективне кривице српског народа. Осим тога, монографија Стефана Каргановића и Љубише Симића нема само историјско-правни значај, већ и у моралном смислу представља изузетан подухват зарад самих жртава и чланова њихових породица. Да наведемо само речи Дајане Џонстон, која је покренула дебат о “коришћењу Сребренице” за коју право питање не гласи шта се заправо догодило, већ какве су користи од тога? “Међу многобројним заинтересованим странама које систематски експлоатишу политички рудник који се зове Сребреница треба посебно издвојити једну групу корисника: политичку елиту која усмерава начин мишљења, свест и колективну визију муслиманске заједнице у Босни и Херцеговини, (стр. 127.). И да завршимо са упозорењем Хане Арент које су и аутори ове сјајне монографије цитирали у завршном поглављу књиге: “Само глупост може да осмисли политику која се за заштиту ослања на неку далеку империјалну силу, док од себе отуђује благонаклоност суседа”, (стр. 128.).